

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

KS. DR. HAB. JANUSZA GREŻLIKOWSKIEGO, PROF. UKSW

Rys biograficzny

Janusz Greźlikowski urodził się 28 marca 1954 r. w Toruniu, jako syn Antoniego i Stanisławy z d. Zelik, mieszkających w Dobrzejewicach k. Torunia. W latach 1961–1969 uczęszczał do szkoły podstawowej w Dobrzejewicach. Następnie podjął naukę w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu. Po zdaniu matury w 1973 r., wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku. Tutaj zdobył podstawową formację intelektualną w zakresie filozofii i teologii. Prawa kanonicznego uczyli go ks. dr. Władysław Szafrąński i ks. dr. Bolesław Cieślak, a rozwijał swoje zainteresowania w zakresie prawa kanonicznego na seminarium z prawa kanonicznego. Po sześciu latach studiów, w roku 1979 uzyskał magisterium z teologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, na podstawie pracy z prawa kanonicznego pt. „Troska biskupów włocławskich o kult Boży w latach 1918–1939”, firmowanej przez ks. dr. Bolesława Cieślaka, ale napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Piotra Hemperka z KUL-u. Świecenia kapłańskie otrzymał 26 maja 1979 r. w katedrze włocławskiej z rąk biskupa włocławskiego Jana Zaręby.

Kontynuacją studiów seminaryjnych ks. Greźlikowskiego, po rocznym wikariacie w Golinie k. Konina (16 VI 1979 – 16 VI 1980), były studia specjalistyczne z prawa kanonicznego na Wydziale Prawa Kanonicznego i Nauk Prawnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1980–1983. Słuchał tam wykładów wybitnych i cenionych kanonistów, księży profesorów: Józefa Rybczyka, Walentego Wójcika, Jerzego Grzywacza, Henryka Misztala, Mariana Stasiaka, a także Wojciecha Góralskiego. Stopień magistra licencjata prawa kanonicznego otrzymał na podstawie zdanych egzaminów i pracy magisterskiej obronionej w 1979 r. na Wydziale Teologicznym KUL, która została zatwierdzona jako praca magisterska na Wydziale Prawa Kanonicznego i Nauk Prawnych KUL.

Po trzech latach studiów specjalistycznych wrócił do Włocławka i 1 lipca 1983 r. podjął, zgodnie z decyzją biskupa włocławskiego Jana Zaręby, pracę notariusza w Kurii Diecezjalnej Włocławskiej. Jednocześnie kontynuował studia doktoranckie dojeżdżając na KUL. Jego zainteresowania badawcze skupiały się na historii polskiego ustawodawstwa synodalnego i z zakresu tej tematyki podjął badania i pisanie pracy doktorskiej na temat: „Komunia święta wiernych obrządku łacińskiego w świetle polskiego ustawodawstwa synodalnego w Polsce przedrozbiorowej”, pod kierunkiem bp. prof. dr. hab. Piotra Hemperka, późniejszego rektora KUL, a jej recenzentami byli: ks. prof. dr. hab. Wojciech Góralski oraz ks. prof. dr. hab. Jan Dudziak. Pracę doktorską obronił 7 czerwca 1984 r. i uzyskał stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Pracując nadal w Kurii Diecezjalnej jako notariusz, 1 września 1986 r. podjął pracę dydaktyczno-wychowawczą w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku jako wykładowca prawa kanonicznego oraz rozpoczął prowadzenie seminarium naukowego z tego przedmiotu.

W 1988 r. (23 I) został powołany przez biskupa włocławskiego Henryka Muszyńskiego na obrońcę węzła małżeńskiego w Sądzie Kościelnym Diecezji Włocławskiej, będąc jednocześnie (od 2 VIII 1988) referentem gospodarczo-administracyjnym Kurii Diecezjalnej. Urząd obrońcy węzła małżeńskiego pełnił do 5 sierpnia 1989 r., kiedy to otrzymał nominację na sędziego diecezjalnego. Tego samego dnia został mianowany kapelanem i sekretarzem ówczesnego biskupa włocławskiego Henryka Muszyńskiego, późniejszego arcybiskupa metropolity gnieźnieńskiego i prymasa Polski. Jednocześnie wykładał nadal w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku oraz publikował artykuły naukowe i popularno-naukowe. Brał udział w komisji synodalnej II synodu włocławskiego, zwołanego przez biskupa Jana Zarębę, a potem – po przerwie spowodowanej śmiercią tego biskupa – realizowanego przez biskupa włocławskiego Bronisława Dembowskiego, który statuty synodalne zatwierdził w 1994 r. Po promulgacji statutów synodalnych wszedł w skład sekretariatu posynodalnego, którego celem było inicjowanie działań mających na celu poszerzenie znajomości uchwał synodalnych i wprowadzanie ich w życie, jak też interpretowanie statutów synodalnych i przedstawianie biskupowi ich wykładni do zatwierdzenia.

W roku 1991 (20 V) został mianowany wiceoficjałem Sądu Kościelnego we Włocławku przez biskupa włocławskiego Henryka Muszyńskiego, pełniąc jednocześnie posługę jego kapelana i sekretarza, a po jego przej-

ściu 25 marca 1992 r. do Gniezna – biskupa włocławskiego Bronisława Dembowskiego (do 20 października 1992 r.). W dniu 30 czerwca 1992 r. został mianowany przez biskupa włocławskiego Bronisława Dembowskiego wikariuszem sądowym, czyli oficjałem Sądu Kościelnego Diecezji Włocławskiej, który to urząd pełni do dnia dzisiejszego. Podjął także pracę sędziego delegowanego w procesie beatyfikacyjnym męczenników II wojny światowej. Od 1998 r., do tej pory, jest członkiem Kolegium Konsultorów i Rady Kapłańskiej, od 2004 r. pełni funkcję cenzora ksiąg kościelnych, jest członkiem Diecezjalnej Komisji Egzaminacyjnej, od 11 stycznia 2012 r. jest członkiem Diecezjalnej Rady Liturgiczno-Pastoralnej ds. celebracji mszy w rycie trydenckim.

W uznaniu swoich zasług dla diecezji został odznaczony godnościami kościelnymi: najpierw godnością kapelana honorowego Jego Świątobliwości (1993), następnie kanonika gremialnego włocławskiej kapituły katedralnej (2003), a wreszcie papieskiego prałata honorowego (2009). Uhonorowany został również odznaczeniami państwowymi – Złotym Krzyżem Zasługi (2002) i Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2006), a także nagrodą „Pro Redemptione” Wydawnictwa i kwartalnika „Homo Dei” za długoletnią współpracę (2014).

Działalność dydaktyczna i naukowa

Od 1986 r. do czasu uzyskania habilitacji zasadniczą działalnością dydaktyczną ks. Gręźlikowskiego było prowadzenie wykładów z prawa kanonicznego we włocławskim Wyższym Seminarium Duchownym. Od tego też czasu prowadzi seminarium naukowe i kieruje pracami magisterskimi alumnów włocławskich, z których dotychczas 33 otrzymało stopień magistra teologii na Wydziale Teologicznym KUL, a 50 na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w sumie 83 osoby. Wykładał także prawo kanoniczne na Instytucie Teologiczno-Pastoralnym dla księży diecezji włocławskiej, w latach 1987–1992, który był w tamtym czasie kontynuacją formacji duchowo-intelektualnej młodych roczników kapłanów.

W roku 1992 podjął wykłady z prawa kanonicznego na Studium Teologii we Włocławku oraz prowadzenie seminarium z prawa kanonicznego dla studentów świeckich, z których 25 otrzymało stopień magistra teologii na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie.

W związku z wprowadzeniem od 15 listopada 1998 r. instytucji małżeństwa konkordatowego, jako delegat biskupa włocławskiego brał

udział w spotkaniach z kierownikami urzędów stanu cywilnego z całej diecezji i zajmował się szkoleniem duchowieństwa diecezji wrocławskiej w tym zakresie.

Od dnia 1 czerwca 2000 r. został zatrudniony na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na stanowisku adiunkta przy Katedrze Historii Kościelnego Prawa Polskiego. Wcześniej, 5 czerwca tego samego roku, otworzył przewod habilitacyjny przedkładając Radzie Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW pracę habilitacyjną pt. *Recepcja reformy trydenckiej w diecezji wrocławskiej w świetle ustawodawstwa synodalnego* oraz swój dorobek naukowy. Kolokwium habilitacyjne odbyło się 21 listopada 2000 r., a recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: ks. prof. dr hab. Jan Dudziak z Papiejskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, ks. prof. dr hab. Marian Fąka z UKSW w Warszawie i ks. prof. dr hab. Henryk Misztal z KUL w Lublinie. Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW uchwałą z tego samego dnia nadała ks. Januszowi Gręźlikowskiemu tytuł doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego. Dnia 26 lutego 2001 r. Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych w Warszawie zatwierdziła powyższą uchwałę Rady Wydziału. Od tego dnia został samodzielnym pracownikiem naukowym.

Z dniem 1 maja 2001 r. rektor UKSW powołał ks. Janusza Gręźlikowskiego na kierownika Katedry Historii Prawa na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW. Od 1 grudnia 2001 r. jest profesorem nadzwyczajnym na tymże Wydziale. Od 14 grudnia 2006 r. był kierownikiem Katedry Historii Kościelnego Prawa Polskiego, od 1 października 2014 r. – kierownikiem Katedry Historii Prawa Kanonicznego, a od 30 września 2017 r., po przeprowadzonej przez Radę Wydziału reorganizacji i zmniejszeniu liczby katedr, jest kierownikiem Zakładu Historii Prawa Kanonicznego na tymże Wydziale.

Ks. Janusz Gręźlikowski, będąc zatrudniony na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie, jednocześnie od dnia 1 października 2001 r. został zatrudniony na stanowisku adiunkta na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (na drugim etacie), w którego struktury weszło Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławku. Z dniem 1 grudnia 2001 r. powołano ks. Gręźlikowskiego do pełnienia funkcji kierownika Zakładu Prawa Kanonicznego na Wydziale Teologicznym UMK. Od 1 listopada 2002 r. jest profesorem nadzwyczajnym na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu, gdzie w 2006 r.

otrzymał nagrodę indywidualną III stopnia rektora UMK za osiągnięcia w dziedzinie naukowo-badawczej za 2005 rok. Z dniem 30 września 2009 r. został zwolniony z etatowego pracownika Wydziału Teologicznego UMK i prowadzi wykłady zlecone na tymże Wydziale z zakresu prawa kanonicznego w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku.

Prowadził też wykłady w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku. Od roku 1996 prowadził wykłady zlecone z zakresu encyklopedii prawa i wstępu do prawoznawstwa oraz prawa wyznaniowego na Wydziale Ekonomii WSHE. Dnia 6 czerwca 2002 r. został zatrudniony w tej uczelni na pełnym etacie profesora nadzwyczajnego na Wydziale Administracji, prowadząc wykłady oraz seminarium licencjackie. Swoją pracę naukową w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej kontynuował do 30 września 2007 r.

Od roku 2001 jest także wykładowcą prawa kanonicznego w Wyższym Seminarium Duchownym Misjonarzy Świętej Rodziny w Kazimierzu Biskupim, w ramach Wydziału Teologicznego UAM w Poznaniu.

W dorobku dydaktycznym ma dziesięciu wypromowanych doktorów: na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL – 1, na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu – 2, na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku – 1 i na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie – 6. Uczestniczył jako recenzent w czterech przewodach habilitacyjnych oraz był recenzentem w 25 przewodach doktorskich i trzech nostryfikacjach. Był także promotorem ok. 300 prac magisterskich na Wydziale Teologicznym KUL, na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie – oddział Włocławek, na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu oraz na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie. Jest autorem 19 recenzji wydawniczych.

Ks. Janusz Gręźlikowski jest członkiem Stowarzyszenia Kanonistów Polskich oraz wchodzi w skład Rady Wydawniczej kwartalnika prawnohistorycznego „Prawo Kanoniczne”, wydawanego przez Wydział Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie. Od roku 1992 jest członkiem Teologicznego Towarzystwa Naukowego Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, a od 8 lutego 2001 r. członkiem Włocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Dorobek naukowy

W swoim dorobku naukowym ks. prof. Janusz Gręźlikowski posiada sześć książek: *Recepcja reformy trydenckiej w diecezji włocławskiej w świetle*

ustawodawstwa synodalnego, Włocławek 2000 – rozprawa habilitacyjna; *Czy w Kościele są rozwody? Informator dla wnoszących sprawę o nieważność małżeństwa*, Włocławek 2001; *Przed nami małżeństwo. Poradnik dla pragnących zawrzeć małżeństwo*, Włocławek 2002; *Co po rozwodzie. Duszpasterze i wierni świeccy wobec małżeństw niesakramentalnych i kanonicznego procesu o stwierdzenie nieważności małżeństwa*, Częstochowa 2005; *Świętowanie Dnia Pańskiego*, Toruń 2005; *Ślubuję ci... miłość, wierność i uczciwość. Przewodnik dla pragnących zawrzeć sakrament małżeństwa*, Włocławek 2012.

Jest również redaktorem dwóch książek *Prawo pogrzebowe. Artykuły i przepisy prawne* (Kutno 2005) oraz *Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym i w prawie polskim* (Lublin 2017), a także autorem około 500 publikacji: naukowych (178), popularno-naukowych (136), recenzji (153), sprawozdań, biogramów, haseł encyklopedycznych oraz wyroków sądowych, drukowanych w pozycjach książkowych, jak i czasopismach: „Ateneum Kapłańskie”, „Homo Dei”, „Prawo Kanoniczne”, „Ius Matrimoniale”, „Teologia i Człowiek”, „Teologia i Moralność”, „Kronika Diecezji Włocławskiej”, „Miesięcznik Diecezji Włocławskiej – Kronika”, „Niedziela”, „Przewodnik Katolicki”, „Ład Boży” i „Posłaniec Świętej Rodziny”. Jako wikariusz sądowy prowadzący Sąd Kościelny Diecezji Włocławskiej od 1992 r. jest również autorem około 1000 wyroków, jakie trybunał włocławski wydał w sprawach małżeńskich w latach 1992–2019.

Z dorobku tego ujawnia się pasja badawcza Księdza Profesora, umiejętność koncentrowania się na tym, co ważne poznawczo, dotąd niewystarczająco zbadane, docieranie do źródeł, oryginalność myśli i twórcze podejście do podejmowanych zagadnień, wreszcie wyjątkowa pracowitość. Charakterystyczne dla dorobku naukowego ks. Gręźlikowskiego jest to, że w swoich dociekaniach naukowych nie ogranicza się jedynie do jednej dziedziny prawa kanonicznego, gdyż ma świadomość wzajemnych powiązań różnych dyscyplin, w szczególności historii z prawem obowiązującym, co przejawia się w ukazywaniu i analizowaniu różnych zagadnień kanonicznych w kontekście historycznym. Ten aspekt swoich dociekań naukowych podejmował już w pracy doktorskiej i rozprawie habilitacyjnej, a potem w licznych artykułach, w których przedstawiał interesujące poznawczo wątki tematyczne, znacząco wzbogacając piśmiennictwo historyczno-prawne, nie tylko w odniesieniu do historii prawa kanonicznego.

Zainteresowania badawcze ks. Janusza Gręźlikowskiego skupiają się wokół zagadnień związanych z historią prawa kanonicznego, szczególnie synodalnego wrocławskiego, Soborem Trydenckim, prawem małżeńskim i procesowym, a także prawem osobowym i sakramentalnym oraz zagadnieniami prawnoduszpasterskimi związanymi z aktualnymi sprawami i życiem diecezji wrocławskiej.

Od chwili mianowania w 1989 r. na kapelana i sekretarza biskupa wrocławskiego, w swoich zainteresowaniach musiał uwzględniać sugestie i potrzeby biskupa wrocławskiego, pisząc na tematy odnoszące się do obowiązków, zadań i funkcji dziekanów i konferencji dekanalnych, posługi proboszczów, sprawowania sakramentów, opracowywał statuty dziekańskie diecezji wrocławskiej, jak też poruszał w swoich artykułach aktualne sprawy diecezjalne, przede wszystkim odnoszące się do spraw prawnoduszpasterskich, które publikował w organie diecezjalnym „Kronice Diecezji Wrocławskiej” i gazecie diecezjalnej „Ład Boży”.

Ks. Janusz Gręźlikowski brał udział w wielu konferencjach naukowych i sympozjach krajowych i międzynarodowych, gdzie wygłosił w sumie 19 wykładów i referatów, między innymi na konferencjach i sympozjach organizowanych przez Wydział Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie, Wydział Studiów nad Rodziną tegoż Uniwersytetu, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL oraz Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL w Lublinie, Wydział Teologiczny UMK w Toruniu i Wydział Teologiczny Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższe Seminarium Duchowne Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Kazimierzu Biskupim oraz Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną we Wrocławku. Był także organizatorem jubileuszowej XXV konferencji naukowej połączonej z walnym zebraniem Stowarzyszenia Kanonistów Polskich w Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławku.

* * *

Cała działalność naukowa ks. Janusza Gręźlikowskiego oscyluje wokół zagadnień związanych z historią prawa kanonicznego, szczególnie prawa synodalnego diecezji wrocławskiej, prawa sakramentalnego, szczególnie małżeńskiego materialnego, osobowego oraz procesowego, a także wokół obowiązków i praw wiernych w Kościele, a przedstawione przez niego badania i analizy opierają się na mocnym fundamencie prawnym, kanonicznym i teologicznym. W swojej całej pracy naukowej odnosi się ks. Janusz Gręźlikowski do zależności prawa kanonicznego

od nauk teologicznych. W świetle tych zależności wskazuje, że prawo kościelne pełni w życiu wiernych rolę wtórną, gdyż nie ono pierwotnie definiuje Kościół i określa zasady pełnienia przez niego właściwej mu roli, ale nauki teologiczne formułują szeroko pojętą doktrynę, której prawo kanoniczne stara się zagwarantować właściwe miejsce i poszanowanie w życiu wspólnoty wiernych. Ksiądz Profesor mocno podkreśla, że w praktyce oznacza to, iż w tym, co odnosi się do wiary, kultu Bożego, sakramentów, obyczajów i natury Kościoła, prawo kościelne nie może wyjść poza ramy, które wypracowują nauki teologiczne. W określonym zakresie dotyczy to również takich zagadnień, jak prawo karne, prawo procesowe czy zarządzanie dobrami materialnymi Kościoła. Jak można zauważyć, również w tej materii rolę uprzedzającą refleksję prawniczą pełnią zasady teologiczno-moralne stojące u podstaw funkcjonowania każdej wspólnoty ludzkiej, takie jak prawda, sprawiedliwość, pomocniczość, solidarność, prawość, dobro wspólne i powszechne przeznaczenie dóbr. W każdym przypadku prawo kościelne pełni rolę służebną wobec dobra indywidualnego wiernych, jak i wspólnoty ludu Bożego.

Ważnym aspektem prowadzonych badań i działalności naukowej ks. Janusza Gręźlikowskiego jest kanoniczne prawo małżeńskie – materialne i procesowe. Ksiądz Profesor podejmuje analizy zagadnień związanych z kanonicznym procesem małżeńskim stawiając trudne pytania na gruncie prawa kanonicznego: jaka jest sytuacja prawna osób, które zerwały wspólnotę małżeńską, jakie są skutki pozostawania katolika w związku niesakramentalnym, jaka jest możliwość orzeczenia nieważności małżeństwa i jak przebiega kanoniczny proces małżeński? Pytania te są, w obecnym czasie, ważne i aktualne, ponieważ osób pozostających w związkach niesakramentalnych przybywa, zaś ich świadomość co do sytuacji prawnej, w której się znaleźli, jest niska, a ponadto wiedza duchownych, którzy powinni służyć radą w tym zakresie, też często nie jest zbyt pogłębiona i obszerna. Na powyższe pytania i szereg innych Ksiądz Profesor stara się odpowiadać publikując swoje prace i artykuły naukowe, jak też w sposób popularno-naukowy przybliżać ważne dla życia wiernych i duchownych zagadnienia związane z przepisami prawa kanonicznego co do możliwości prowadzenia procesu o nieważność małżeństwa.

Ks. Janusz Gręźlikowski w całym swoim dorobku naukowym także przybliżył i ukazuje początki prawa kanonicznego, jego tworzenie się i rozwój w Kościele. Ukazuje również ewolucję i zmiany w normach prawa ka-

nonicznego w ciągu historii Kościoła. Przybliżenie ustawodawstwa kościelnego i analiza okresu prawa kanonicznego po Soborze Watykańskim II oraz wpływu uchwał soborowych na kształt norm prawa kanonicznego zawartych w Kodeksie prawa kanonicznego z 1983 r. wpłynęła na lepsze zrozumienie historii prawa kanonicznego w Polsce, źródeł poznania tego prawa, na bazie których kształtowało się i rozwijało prawo kanoniczne, jak też ukazanie kanonistycznych ośrodków dydaktyczno-naukowych, a przede wszystkim kształtowania się, rozwoju i znaczenia ustawodawstwa synodalnego w diecezji włocławskiej i w Polsce. Zagadnienie przejścia reformy trydenckiej na grunt Kościoła w Polsce w ogólności, a na grunt polskiego ustawodawstwa synodalnego w szczególności, poruszane było już w wielu publikacjach zarówno dawniej jak i w ostatnich latach, nie dokonano jednak tego w tak obszernym zakresie i tak gruntownie, jak to uczynił ks. Janusz Gręźlikowski w swojej pracy naukowo-badawczej. Rozległa materia badań podjętych przez Księdza Profesora została przedstawiona w dwóch płaszczyznach: ogólno-kościelnej reformy trydenckiej oraz przeniesienia tejże reformy na grunt jednego z Kościołów partykularnych w Polsce, konkretnie na grunt diecezji włocławskiej, nazywanej wówczas kujawsko-pomorską.

Ks. Janusz Gręźlikowski, sprawując urząd oficjała w Sądzie Kościelnym Diecezji Włocławskiej, wykorzystując swoją wiedzę i swoje doświadczenie, dokonuje merytorycznego rozstrzygnięcia każdej sprawy małżeńskiej w sposób kolegialny w kompetentnym sądzie biskupim, według przepisanej przez Kodeks prawa kanonicznego, instrukcję *Dignitas connubii* oraz motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* procedury, która ma na celu wykazanie w drodze sędziowskiej oceny dowodów przyczyn ewentualnej nieważności zaskarżonego małżeństwa. Kanoniczny proces o nieważność małżeństwa to bardzo konkretny wyraz troski Kościoła o tych swoich wiernych, którym małżeństwo się rozpadło i pragną wyjaśnić i uregulować swoją sytuację prawną w Kościele, i tego w bardzo kompetentny sposób dokonuje Ksiądz Profesor. W tej trosce jednak sądy kościelne nie zawsze są do końca rozumiane, z jednej strony zarzuca się im, że udzielają „rozwodów” kościelnych oraz naruszają naukę Chrystusa i Kościoła o nierozzerwalności małżeństwa, z drugiej strony – że są zbyt rygorystyczne, zasadnicze i niewyrozumiałe wobec osób, których małżeństwa się rozpadły, żyją w związkach niesakramentalnych i prowadzą proces o orzeczenie nieważności swego małżeństwa. Wypływa to często z niezrozumienia, czym jest małżeństwo sakramentalne, jaki ma charakter,

cele i przymioty, oraz z nieznamości nauki i ustawodawstwa Kościoła. Ks. Janusz Gręźlikowski tłumaczy to wszystko w swych publikacjach naukowych i popularno-naukowych. Warto też zaznaczyć, iż lektura publikacji Księdza Profesora umacnia czytelnika w przekonaniu co do kompetencji w podejmowaniu i omawianiu tychże tematów jako kapłana, jako oficjała Sądu Kościelnego Diecezji Włocławskiej i wytrawnego kanonisty.

* * *

Dotychczas zostały opublikowane następujące noty biograficzne ks. Janusza Gręźlikowskiego: G. Polak, *Kto jest kim w Kościele*, Warszawa 1999, s. 108–109; *Who is who w Polsce. Encyklopedia biograficzna z życiorysami znanych Polek i Polaków*, Hübners blues Who is Who, wyd. 2 uzup., 2003, s. 1205–1206; wyd. 5 uzup., 2006, s. 1066–1067; *Złota księga nauk ekonomicznych, prawnych i ścisłych*, [Gliwice] 2005, s. 87–88; *Ludzie wizerunku ziemi dobrzyńskiej. Złota księga 2005*, Rypin 2005, s. 65–66; *Pracownicy nauki i dydaktyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 1945–2004. Materiały do biografii*, red. S. Kalemba, Toruń 2006, s. 246; *Złota księga nauk społecznych 2014*, Gliwice 2014, s. 82; M. Krajewski, *Nowy słownik biograficzny ziemi dobrzyńskiej*, t. 1, Rypin 2014, s. 346–349; wikipedia: https://pl.wikipedia.org/wiki/Janusz_Gr%C4%99%C5%BAlikowski.

opracował ks. Krzysztof Graczyk